

Ksenija
Benedetti

H I Š A
S O Z V O Č J A

Avtobiografski intervju
s 75 sopotnicami
in sopotniki

Koper, Ljubljana, Lipsenj, Pregarje,
Pakoštane, Montepulciano, Palmižana,
Hvar, San Vigilio, Lipica, Rabac, Dajla

NOVEMBER 2020 – APRIL 2023

Boristu.
Mami. Očetu.

H V A L A H V A L A H V A L A

Vsem sopotnikom in sopotnicam knjige.

Borisu in mami za predbranje, namige in podporo.

Urbanu Vovku za urednikovanje, predgovor in razumevanje.

Katji Pegan za čiste oči predbralke, dosledno česanje teksta in tehtne predloge rešitev.

Tajdi Pavletič za še eno lepoto knjige.

Miranu Juršiču za še eno fotografijo naslovnice.

Darinki Lamut za še eno oplemenitenje stavkov in plavanje z emotikoni.

Podjetjema RIKO, d. o. o., in ELES, d. o. o., za podporo knjigi.

Podjetju Kaval Group, vrtu Lili Novy in restavraciji Pen klub za prijazno gostiteljstvo.

Narodni galeriji.

SOPOTNIKI IN SOPOTNICE

Familja

BORIS CAVAZZA, mož in vse nadvse

MARIJA MAHNE, mama in vse nadvse

ALEKSANDER BORIS CAVAZZA, Borisov sin, vsestranski ustvarjalec, pevec, basist, soavtor skladb in besedil skupine Masaž, ustvarjalec animiranih videov, študent Akademije za likovno umetnost in oblikovanje

SEBASTIAN CAVAZZA, Borisov sin, gledališki, filmski in televizijski igralec, univerzitetni profesor na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo

AJDA SMREKAR, Sebastianova partnerka, gledališka, filmska in televizijska igralka

LIDIJA MALÉ, sestrična in sestra

LUKA PASCAL CAVAZZA, Borisov vnuk, študent na programu International Master Programme in Business and Organization (IBM) na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, vsestranski za vse, tisti, ki zna popraviti vse in vse urediti

TINA POGORELČNIK, Lukova partnerka, magistrica psihologije, specialistka za pridobivanje talentov

MARK JACOB CAVAZZA, alias Vazz, Borisov vnuk, glasbenik, raper, vsestranski ustvarjalec, študent Akademije za gledališče, radio, film in televizijo

INJA ZALTA, Markova partnerka, oblikovalka in igralka

in

URŠKA BAČOVNIK JANŠA, zdravnica, soproga nekdanjega predsednika vlade

MIRJAM BADOVINAC, nekdanja sodelavka v Protokolu Republike Slovenije

ALJOŠA BAGOLA, kreativni direktor, predavatelj, pisec, vsestranski kreativec

ELEN BATISTA ŠTADER, novinarka, televizijska voditeljica

ALEKSANDER BENEDETTI, prvi mož

MATEJA BENEDETTI, etična modna ustvarjalka in oblikovalka

SLAVKO BOBOVNIK, nekdanji novinar, televizijski voditelj

DR. JANEZ BOGATAJ, etnolog, univerzitetni profesor, publicist

DR. ALJA BRGLEZ, publicistka, nekdanja sodelavka iz vladnega Urada za komuniciranje in nato Urada predsednika Republike Slovenije

RUDI BUČAR, kantavtor, vsestranski glasbenik in poustvarjalec istrske glasbene kulturne dediščine

DR. MARA COTIČ, dekanja Pedagoške fakultete Koper Univerze na Primorskem

JAN CVITKOVIČ, filmski in televizijski režiser, scenarist, arheolog

KATARINA ČAS, filmska in televizijska igralka

BARBARA ČEFERIN, fotografinja, lastnica in vodja Galerije Fotografija, prve zasebne galerije, specializirane za fotografijo

DR. PETER ČEFERIN, odvetnik, pisec, publicist

KARMEN ČUDEN, nekdanja sodelavka v Protokolu Republike Slovenije

PRIMOŽ EKART, gledališki režiser, igralec, nekdanji sosed

MATEJ FILIPČIČ, gledališki režiser, scenarist, scenograf, umetnik ustvarjanja dogodkov

DAMJANA FINK, najboljša prijateljica, moja naj profesionalna svetovalka za notranjo opremo novega doma

SINIŠA GAČIĆ, televizijski in filmski režiser, novinar

DR. PAVLE GANTAR, nekdanji predsednik Državnega zbora, politik, sociolog, publicist

GREGOR GOLOBIČ, nekdanji minister v vladi, politik, zdaj nekaj drugega

KSENIJA HORVAT, novinarka, televizijska voditeljica

JURIJ HUDOLIN, pesnik, pisatelj, prevajalec, kritik, kolumnist, hedonist

DR. BARBARA JAKI, umetnostna zgodovinarica, direktorica Narodne galerije v Ljubljani

ANDREJ KAROLI, radijski voditelj, glasbeni urednik

FRANCI KEK, režiser, producent, komik, nekdanji politik

DR. ERIK KERŠEVAN, vrhovni sodnik

ANTIŠA KORLJAN, novinar, urednik, kolumnist

MAG. MARTAKOS, nekdanja veleposlanica, komunikologinja

IGOR KOSMINA, prijatelj, moj morski kapitan

DR. MANCA KOŠIR, univerzitetna profesorica, novinarka, publicistka, pisateljica, pesnica

VLADO KRESLIN, kantavtor in pesnik

ALEŠ KRISTANČIČ, vinar in ustvarjalec

VESNA KRISTANČIČ, vinarka in ustvarjalka

MILAN KUČAN, prvi predsednik Republike Slovenije

ALDO KUMAR, skladatelj, glasbenik in profesor na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo

JANEZ LENARČIČ, nekdanji sodelavec iz Kabineta predsednika vlade, evropski komisar za krizno upravljanje

IGOR LEONARDI, kitarist, vsestranski glasbeni ustvarjalec

BOJANA LESKOVAR, novinarka, strokovnjakinja za odnose z javnostmi

TOMI MEGLIČ, glasbeni ustvarjalec, pevec skupine Siddharta

VESNA MILEK, pisateljica, publicistka, novinarka, igralka

LJUDMILA NOVAK, političarka

KATJA PEGAN, najboljša prijateljica, gledališka režiserka, direktorica Gledališča Koper

NATAŠA PIRC MUSAR, predsednica Republike Slovenije

DR. DAN PODJED, profesor antropologije

ZORAN PREDIN, kantavtor, pesnik, pisatelj

DR. DANICA PURG, ustanoviteljica in direktorica IEDC, Poslovne šole Bled, profesorica

TOMAŽ O. ROUS, vsestranski glasbeni ustvarjalec, klavirist skupine Siddharta, moj »bratec«

MOJCA SILA, nekdanja sodelavka v Protokolu Republike Slovenije, nato iz Urada predsednika vlade

IVAN SIMIČ, davčni strokovnjak

PETRA SOVDAT, novinarka, komentatorica področja financ

MAJDA ŠIRCA, nekdanja ministrica za kulturo, političarka, novinarka, umetnostna zgodovinarica, ustvarjalka dokumentarnih filmov

JANEZ ŠKRABEC, podjetnik, mecen, predavatelj

MARCEL ŠTEFANČIČ, JR., publicist, pisatelj, filmski kritik, televizijski novinar in voditelj, filozof

EJTI ŠTIH, slikarka

BORIS UGRIN, fant za vse in prijatelj

VINCI VOGUE ANŽLOVAR, filmski in televizijski režiser, scenarist, skladatelj, tudi voznik taksija, ko drugače ne gre

GORAN VOJNOVIĆ, pisatelj, kolumnist, filmski in televizijski režiser, scenarist

DR. ALEKSANDER ZADEL, prijatelj, psiholog in specialist klinične psihologije, predavatelj, svetovalec

ANJA ZAG GOLOB, pesnica, kolumnistka, kulturnica, borka za pravice

ALEKSANDER ZORN, pisatelj in literarni zgodovinar, nekdanji sodelavec iz Kabineta predsednika vlade

JURIJ ZRNEC, gledališki, filmski in televizijski igralec, televizijski voditelj, režiser

MILENA ZUPANČIČ, gledališka, filmska in televizijska igralka

75. SPRAŠEVALEC

P R E D G O V O R

Ko sem pred dobrim letom na svojo uredniško mizo dobil prvi osnutek pričujoče knjige Ksenije Benedetti, sem se najprej dolgo zadržal že kar pri njenem podnaslovu: Avtobiografski intervju s 75 spraševalkami in spraševalci se je glasil. Zamaknjeno sem strmel v to precej nenavadno besedno in številčno kombinacijo vseh mogočih zakajev in zatojev. Kot bi se mi z njeno pomočjo lahko razodela skrivnost nastajanja knjige ali dešifriralo skrbno varovano sporočilo njenega naslova. Pod oznako »avtobiografski intervju« sem si namreč predstavljal nekakšno moderno obliko samogovora, tihe meditacije, v kateri ne bi ravno smelo vršeti od raznoraznih vprašanj, če bi se hotelo priti do najbolj bistvenih in najglobljih odgovorov, kar približno ustreza naši pregovorni predstavi, da ima »vsak zakaj svoj zato«. S poudarkom na svoj in na ekvivalenci.

Kaj se torej zgodi, ko 75 zakajev navali na en sam samcat zato in ko tradicionalni samogovor postane mnogodgovor, v katerem je molk vse prej kot zlato?! Dobimo knjigo, ki jo je velik izziv brati in še večji urejati. Urejati v smislu najti neki red, v katerega se razporeja in razvršča naključnost, saj so spraševalci (avto)portretiranki vprašanja zastavljali

le po svojem nareku, in ne po nekem predhodnem pravilu oziroma dogovoru. Knjigo, ki ne daje samo skrbnega zave-
tja vsem v njej natisnjenim besedam, kot to velja tudi sicer,
temveč je tudi Hiša, ki z zgovorno odkritimi in nespogle-
dljivo všečnimi odgovori ponudi dom vsem zastavljenim
vprašanjem, jih popestu-je z domačnostjo v obliki vračanj v
otročvo in mlada leta, odkrivanja dragocenih malenkosti
iz intimnega in dražljivih zakulisij iz službenega življenja,
ki se je za dolga leta zapisalo protokolu – področju, pri
katerem že ob omembi refleksno začutimo spoštovanje,
lastno zavedanju, da o nečem preprosto ne vemo dovolj, in
zadržano distanco, s katero se obvarujemo pred stvarmi,
ki nas po svoji lastni naravi utesnjujejo.

»Dolgost življenja našega je kratka,« je zapisal Naš Pesnik,
in vpliv na svet in ljudi, ki ga v tem kratkem življenju do-
sežemo, je zategadelj dokaj neznamenit. Prav zato se vse naše
negovanje smisla in vzdrževanje pomena pogosto izkaže
le za vztrajen privid, mimo katerega se stvari še naprej
odvijajo po svojem nepisanem in pogostoma nepravilnem
redu. Vendar nas ta občasna spoznanja ne smejo narediti
neobčutljive za nepravilnosti, nedostopne za sočustvovanje
in nepripravljene na izboljšave. Vprašanje, kdo bi bili
in v koga bi se razvili, če si ne bi kdaj pa kdaj nastavili
ogledal, je zato vedno umestno. In prav zato je še toliko
večjega spoštovanja in občudovanja vredno, da si jih je
kdo pripravljeno pogumno nastaviti kar petinsedemdeset, v
svojih odgovorih pa se le redkoma zateče po citatno pomoč
h kateremu od znamenitih prednamcev ali sodobnikov, saj

se preprosto veliko bolj boji, da bi se motil z izposojenimi besedami, kot se boji, da se moti, ko ima za resnične svoje lastne ugotovitve in ko se zanaša na avtoriteto osebne izkušnje. Ko je spraševalec premočen ali pa jih je preveč, spraševancu preprosto ne preostane drugega, kot da ostane sam svoj, z žarkom svojega spoznanja preboden ... In je že doma.

Nazadnje ostane le še vprašanje, kaj pride prej – vprašanje ali odgovor. Predgovor.

URBAN VOVK

HIŠNI ZVONCI

DR. ALEKSANDER ZADEL

Čudež spomina in čudež pisanja. Kako gosta, pristna in iskrena je tvoja socialna mreža? Kako si se dotikal ljudi po poti? Koliko ljudi lahko zares vprašaš kaj tehtnega o sebi in vedo stvari, povezane s tvojimi solzami, smehom, praskami in buškami? Tudi po petdesetih letih? Si pustil sled? Ksenija ni meteorit, ki pride, zasije in ga čez čas zaman iščeš na nebu. Je zvezda severnica. Marsikomu se zdi samoumevno, da je tam. O, to prekletstvo samoumevnosti. Materialistični pogled na svet nam vsiljuje povnanjenost, površnost in banalnost življenja. Bodi tukaj in zdaj. Lepo! »Mejk sens«! Tisto, kar je tukaj in zdaj, je lepo in mlado, napihnjeno in napeto, privlačno in zanimivo. Kaj pa gube? Gube, kažipot življenja in izkušenj. Svetilnik ob iskanju smisla. Zanimanje sebe v času, najmodernejša rekreacija za sprane možgane ljudi, ki so pomembni predvsem sami sebi. Ne berete prave knjige.

Ksenija s 75. spraševalcem postavi stvari na pravo mesto. Razgrne tisto, česar si nismo drznili vprašati vsi drugi, ko smo se delali fine ali samo nismo šli dovolj globoko. Kajti Ksenija si upa dlje in globlje kot marsikdo od nas. Vas zanima, kako globoko? Koliko dlje?

DR. MIHA MAZZINI

Hišo sozvočja sem seveda najprej polistal in se navdušil že nad konceptom – 75 ljudi, bolj ali manj bližnjih, Kseniji zastavlja vprašanja. Postavila se je torej v dvorano s 75 različnimi ogledali, od katerih vsako izvabi iz avtorice malce drugačno sliko. Tisto, česar ne vprašajo, je povezano s spominskimi zapisi, pismi, pesmimi, skratka vsem, kar sestavi krasno avtobiografsko knjigo, ki jo bolj kot dogodki polnijo razmišljanja in čustva. Prebral sem z užitkom in, Ksenija, lahko se ti le zahvalim! In mislim, da se ti bodo še mnogi in mnoge.

KATJA PEGAN

V resnici ne moreš pogledati v dušo drugega. Dobra pesem lahko pomaga. Dobra knjiga lahko pomaga, tako v intervjuju razmišlja Esad Babačić, ki zelo dobro opiše ozračje v devetdesetih, ko je na pot odraslosti stopila njegova in Ksenijina generacija. Zato mi te misli pomagajo, da lažje zapišem, da je to rahlo melanholična knjiga, ker je to takšna generacija, ki si ne pusti pogledati vase čisto zares. Če jo boste pozorno brali, boste zaznali veliko zanosa in poguma pa tudi žalosti in bolečine. Tudi odrekanja in žrtvovanja pa jeze in nepopustljivosti. Vse v nežnem ovoju srčnosti in modrosti. In s silo ustvarjalnosti.

Pred vami bo Ksenija z vso svojo junaško družino, ki ji je spletla korenine pod brkinskimi jablanami in jo poslala skozi življenje, močno oboroženo z ljubeznijo staršev,

mnogimi talenti in koprnečim srcem. Poslala jo je skozi bitke in viharje v objem velikega drevesa, kot pravi Borisu. Da je Ksenija verjetno edinstven primer svoje službe, saj je toliko časa delala z vsemi vladami različnih barvnih odtenkov, je treba vedno znova poudariti. Poznamo še katerega junaka? In prav odgovori na ta vprašanja so najresnejši in najodgovornejši, kakor je bila Ksenija, ko je ustvarjala živo in odlično protokolarno službo svoje države.

Sicer pa se – v življenju in knjigi – ne morem znebiti občutka, da sta zdaj samo še Ksenija in Boris (sicer z vso ljubeznijo in naklonjenostjo do nas drugih). In prepričana sem, da je Prešeren tole napisal zanj: »Dokler krvi ne izteče zadnja sraga /.../ ti služilo moje bo življenje celo, ti gospoduj čez vero, misli, delo.«

GORAN VOJNOVIĆ

Zdi se preprosto, a je v resnici skrajno predrzno. Ponuditi desetnam zelo različnih ljudi priložnost, da ti zastavijo tri vprašanja, in se vnaprej obvezati, da boš nanje odgovoril, je tvegano početje. Ljudi namreč zanimajo zelo različne reči in včasih potrebujejo le malo spodbude, da te vprašajo kaj neprimernega. Ne dvomim, da se je Ksenija Benedetti tega zelo dobro zavedala in da je zatorej vedela, kaj jo čaka, a se je kljub temu odločila, da odgovori na vsa zastavljena vprašanja in da odgovori iskreno. Avtorica si je torej odvzela možnost, da bi nam karkoli zamolčala, prikrila

ali vsaj priredila, odpovedala se je popolnemu nadzoru nad svojo zgodbo in se spustila v avanturo. Izplen te njene avanture pa je knjiga, ki je ravno toliko zgodba o Kseniji, kolikor je zgodba o tem, kaj nas zanima vedeti o drugem, o njegovem delu, pogledih, izkušnjah. Hiša sozvočja je tako skrajno intimna knjiga, obenem pa tudi slika naše družbe in sveta, v katerem živimo.

SEBASTIAN CAVAZZA

Ksenija nam v knjigi Hiša sozvočja razpre pogled v svoj notranji svet spominov, ki jih zapisuje tako živo in podrobno, da se bralec nehote ujame v svet podob, ki ga popelje v druge čase in prostore. Njeno pisanje je živo in polnokrvno. Kot dober film, ki te spremlja še dolgo po odhodu iz kinodvorane. S prepletanjem žanrov, ki se gibljejo med intervjujem, memoari, prozo, poezijo in beletristiko, se nam med prebiranjem izrisuje večplastnost njenih stališč in značaja. Pogumno in brez zadržkov odgovarja na zastavljena vprašanja in z nami radodarno deli tudi izkušnje, ki jih je kot šefinja Protokola Republike Slovenije nabrala na bogati poklicni poti.

Knjiga za vse, ki iščejo navdih, ljubezen in dobro branje. Knjiga o Človeku z veliko začetnico. Knjiga o Kseniji Benedetti.

ZORAN PREDIN

Ksenija Benedetti je nedvomno Tiha voda. V sebi nosi več značajev, ki jih uporablja točno takrat, ko mora biti takšna, kot od nje zahteva priložnost. Iz njenega nasmeška lahko razbereš, da z njo ni šale. Kadar si nekaj zada, navadno to tudi izpelje. S temi lastnostmi je svojo bleščečo kariero pripeljala do pričujoče knjige.

Vsekakor sodi v kategorijo »takšnih več ne delajo«. Njena Hiša sozvočja je pravzaprav učbenik za vse, ki si upajo uresničevati svoje sanje. Ne bo me presenetilo, če se bo za nov projekt odločila uporabiti svojo glasbeno izobrazbo in igranje klavirja za snemanje glasbenega albuma avtorskih šansonov.

MARCEL ŠTEFANČIČ, JR.

Ksenija je bila prva šefinja Protokola Republike Slovenije. Njen slog protokola ni bil ravno tog ali birokratski. Včasih ste jo na državnih in meddržavnih spektaklih videli v rumeni, rdeči ali modri obleki. »Kričala« je. Ja, izstopala, toda ne brez tehtnega razloga – politiki so jo vedno videli, kot nekakšen orientir, tako da se potem niso izgubili. Vedno so vedeli, kje so. Niso se osmešili. Omogočila jim je, da so bili videti dobro – in da so ustvarjali vtis, da jim je vse jasno in da imajo spektakel v mezincu. Kdo ve, morda pa je hotela s tistimi »kričavimi« oblekami le reči: glejte, v politiki so sami moški! Kje so ženske? Običajno je bila res edina ženska na prizorišču.

Vlade so se menjale, Ksenija pa je ostajala. In ostajala. So jo skušali kdaj zamenjati Ne. So pozabili nanjo? Ne. Politikom preprosto ni bilo vseeno, kako bodo videti na državnih in meddržavnih spektaklih, zato si niso mogli privoščiti, da bi protokol vodil kak amater. In Ksenija je poskrbela, da je bila slovenska politika vsaj za hip ali dva videti kultivirano. In urejeno. Ni pa hotela končati kot Novecento, protagonist Tornatorejeve Legende o pianistu na oceanu, ki je vse življenje igral na isti ladji, zato je ladjo – službo šefinje Protokola – zapustila. To je bila seveda priložnost, da jo povabim v Studio City in mučim z insajderskimi, avtobiografskimi vprašanji. Recimo: kaj je narobe s predsedniško palačo, da nočeš biti več tam? Ali: je kriv predsednik Pahor ali je bila le zima predolga? Ali: bi te zadržalo srečanje Trumpa in Kim Džong Una, če bi ga pripravili na Brdu ali pa recimo v Ljutomeru, kjer že tako prirejajo festival grozljivk? Ali: je mogoče delati za državo, ne pa za politiko? Ali pa: kdo ima boljši občutek za protokol – levica ali desnica? Logično – nisem prišel daleč. O, ne boš me, ne, je dahnila. Ko je to izrekla ona, je zvenelo kot odgovor. Ne, ničesar ni priznala. Tedaj ni bilo nobenega dvoma, da bo za njeno avtobiografijo potreben več kot le en Štefančič, obenem pa se ni nikomur niti sanjalo, da bo potrebnih 75 spraševalcev, 75 zasliševalcev, 75 intervjuistov. Kar je povsem razumljivo: če hočeš kaj povedati ali izvedeti o sebi, potrebuješ veliko vprašanj, ogromno – čim več. In seveda, dobro je, če ti vprašanja navzkrižno zastavlja veliko spraševalcev, ogromno – čim več. Vprašanja te

pač prebudijo, dregnejo, sprožijo, prižgejo. Uredijo ti misli. Transformirajo te. Nenadoma vidiš več, kot si videl. Nenadoma se poznaš bolje, kot si se. In nenadoma priznaš več, kot si bil voljan priznati.

Živimo v svetu, v katerem je premalo vprašanj in preveč odgovorov. Vsi prihajajo z odgovori, vsak ima svoj odgovor, vsak misli, da je odgovor – in nihče več ne ve, kakšno je bilo sploh vprašanje.

VESNA MILEK

Priznam, najprej se mi je ta ideja zdela nenavadna, nato predrzna. Potem prav nezaslišano inovativna. 75 prijateljic in prijateljev, sopotnic in sopotnikov, ki jih zaprosiš, da ti postavijo vprašanja. In dobiš priložnost, da ob njihovih vprašanjih razmisliš o svojih zgodbah, svojem otroštvu, koreninah, umetnosti, svoji ljubezni, padcih in vzponih, svojih preizpraševanjih. Vse življenje postavljam vprašanja drugim, nelagodno mi je, če me sprašujejo drugi. Kdor sprašuje, malo tudi nadzoruje igro.

Ksenija Benedetti si je dovolila izpustiti nadzor in protokol. Čeprav ga ponekod v duhovitih odgovorih in izpovedih še vedno drži. Je duhovita, igriva, ponosna, ne da preveč, se igra, strastno zagovarja svoje ideje. A potem se knjiga na neki točki nekje prelomi. Takrat, ko ji vprašanje postavijo mama, njen Boris, »njeni« Aleks, Sebastian, Luka, Mark. Takrat, ko si dovoli in piše popolnoma iz sebe, spoznamo drugo Ksenijo, takrat je to literatura.

Vsak od sogovornikov je ogledalo, v katero se pogleda na nov način. Ksenija dobro ve, da se iz srečanj, stikov z drugim lahko razkriješ še drugače, kot da samo pišeš o sebi. »Prihajam iz svobode,« pravi, »zašla sem v veliko, na videz udobno kletko in se iz nje pred leti rešila. Ljubim silno, strastno, slastno in nerazumno. Zaljubljam se v posebne ljudi, živali, knjige, muzike, hrane, pokrajine, pesmi, morja, reke in v zvezde.« Ob tej knjigi se mi ponovno zaljubljam v vse tisto njeno, kar sproži v nas naše lastne spomine. Skupaj z njo se vprašamo, kaj bi, če bi: »Če bi, bi imela svojo galerijo ali gledališče. Če bi, bi enkrat na teden hodila v hribe. Če bi, bi spet igrala v bendu. Če bi, bi živela v naravi, najraje tik ob morju. Če bi, bi dala vsem, ki potrebujejo pomoč. Če bi, bi imela otroka.« Če bi ...

V tej knjigi 75 vprašanj in odgovorov, odmevov in odsevov in ogledal berem, da so njene najljubše barve vse modre, vse rdeče. Modre so najbolj neskončne, rdeče najstrastnejše. Da je za darilo dobila oranžen pisalni stroj, ker so starši vedeli, da rada piše. Da ima rada Davida Bowieja, da je bil najbližje idolu, ki jih nima. In tudi to, da so ji največkrat po pomoti rekli Vesna. Da ji je Boris na njuno prvo skupno noč recitiral Povodnega moža in da je tista čudovita pesem na albumu Sprehod, Love song, Borisova pesem zanjo in da ona na tej zgoščenki pri skladbi Morje igra klaviature, medtem ko on s svojim globokim, posebnim glasom poje: »Sem lovil in sem se ulovil v sladko mrežo svojih sanj, ki spominja na

mladost.« Borisovi mesidži, na začetku njune ljubezni, kot haikuji neke nenavadne ljubezni.

In ko jo Luka Pascal Cavazza vpraša: »Kdaj si bila najsrečnejša? Kdaj se je zate ustavil čas?« Ona odgovori: »Z Borisom na brezkončni prazni vetrovni plaži na otoku Texel na Nizozemskem.« In v tem stavku je vse. Tudi odgovor na vprašanje, kaj je zanjo ljubezen. Pravzaprav je vsa knjiga odgovor na eno samo vprašanje.

Presekana je z literarnimi poglavji, v katerih označi svoje mejnike, svoja drevesa. Najprej Brkinske jablane, njene korenine v Brkinih, njeni predniki čistokrvni Brkinci, trmasti, delavni, žilavi, malo odbiti. Moja mama, ki je MAMA in ženska, ki »zna graditi šole in telovadnice«. Moj oče. Njen oče, ki je znal plesti košare, znal slikati in peti in dramo spremeniti v komedijo. In na koncu je poglavje Moje drevo, ki je Boris. Od vseh vzporednih zgodb v knjigi je ta kot roman neke ljubezni, ki se še piše.

Ksenijina hiša vprašanj in odgovorov ima neskončno veliko soban, svetlih, sončnih, in tudi majhnih intimnih žametnih sob in hodnikov s spominskimi fotografijami, tudi klet, v kateri so strahovi, malo nam odškrne vrata tudi v tista najtežja obdobja, ko sta se z Borisom bojevala za njegovo življenje.

Ksenija je divjakinja in je dom, je disciplina in je strast, je empatija in je zavzetost za pomoč najbolj odrinjenim. Če je ta knjiga hiša, je to hiša ljubezni. In če je ta knjiga

drevo, je to drevo, ki še vedno raste, njegova krošnja se večja in širi, na njegovih vejah rastejo različni plodovi hkrati, sobivajo, v vzporednih časih.